

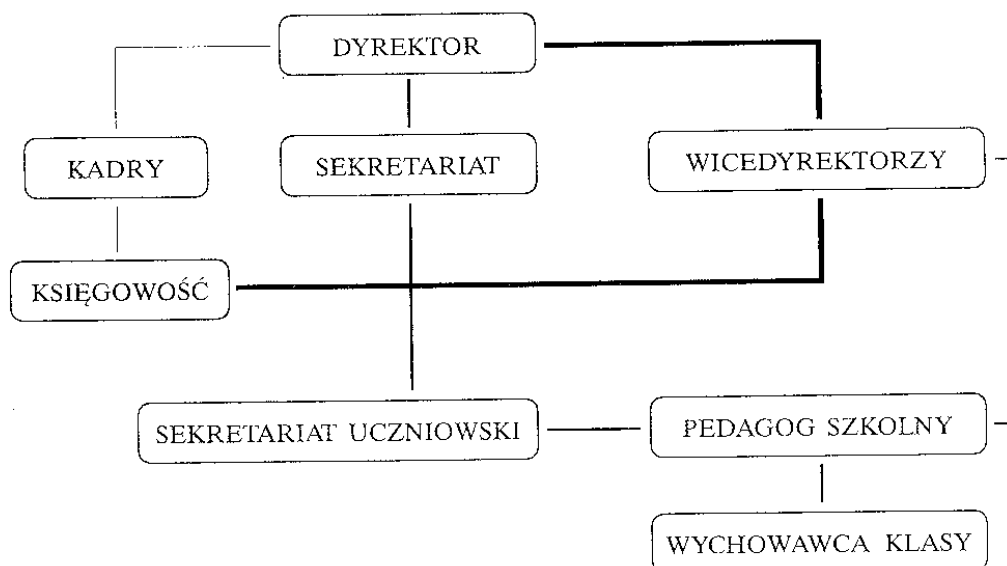
Beata Stachowiak

ZASTOSOWANIE ŚRODKÓW INFORMATYKI W PROCESIE ZARZĄDZANIA SZKOŁĄ

Współczesna szkoła to nowe możliwości, techniki oraz systemy organizacyjne. Jednym z nich jest komputerowe wspomaganie procesu zarządzania, czyli pracy dyrektora szkoły wraz z zespołem kierowniczym. Nie trzeba nikogo przekonywać, że wymaga ono szerokiego, szybkiego dostępu do danych, a umożliwiają to odpowiednio zaprojektowane systemy informatyczne. Trzeba być jednak świadomym tego, że samo wprowadzenie do gabinetu i sekretariatu komputerów nie rozwiąże wszystkich problemów związanych z zarządzaniem.

Wdrażanie środków informatycznych należy przede wszystkim rozpocząć od ujednoczenia informacji, które funkcjonują w szkole. Dopiero takie postępowanie będzie miało wpływ na poprawienie stylu i jakości pracy. Odpowiedni przepływ informacji zapewniałaby sieć, w której poszczególni użytkownicy mieliby ściśle określony dostęp do danych, jest to oczywiście szczególnie ważne w przypadku księgowości jak i spraw kadrowych. Można wykorzystać w tym celu sieć komputerową z zainstalowanym systemem Novell, który dysponuje wieloma poziomami zabezpieczenia danych. Najlepiej przedstawi to schemat, na którym wyraźnie widać trzy tory przepływu danych. Na pozycji uprzywilejowanej, z racji pełnionej funkcji, jest oczywiście dyrektor, który może korzystać z wszystkich zasobów informacji podległych mu pracowników.

Schemat sieci komputerowej

Warto w tym miejscu przedstawić programy wykorzystywane w tym systemie.

_____	Kadry / Płace, Księgowość, Inwentarz Szkolny
_____	Arkusze Organizacyjny, Księga Zastępstw, Plan Lekcji
_____	Sekretariat Uczniowski, Przeglądarka Planów, Statystyka Semestralna, Baza danych, Egzaminacje Wstępne Rekrutacja

Wszystkie systemy dysponują ponadto Poradnikiem Dyrektora i Księgowego Szkoły oraz edytorem tekstu, arkuszem kalkulacyjnym i bazą danych.

Omówmy zalety istnienia takiej struktury w szkole. Po pierwsze nastąpi ograniczenie ilości „papierowych” dokumentów, po drugie następować będzie szybka i jednoczesna aktualizacja danych, po trzecie dyrektor chcąc zasięgnąć jedynie informacji nie będzie musiał się osobiście kontaktować z odpowiednim pracownikiem, a posłuży się komputerem. To oczywiście nie wszystkie plusem takiego systemu, ale zastanówmy się nad niektórymi z nich.

Przeanalizujmy korzyści wynikające z zastosowania odpowiedniego programu komputerowego tworzącego arkusz organizacyjny. Dokonując przydziału czynności musimy znać dokładnie wykształcenie nauczycieli i to nie tylko kierunek ukończonych przez nich studiów, ale także form doskonalenia zawodowego i te informacje dyrektor oczywiście będzie czerpał z kadr. Każdy zgodzi się ponadto z tym, że na prawidłowe funkcjonowanie szkoły ma wpływ frekwencja nauczycieli i przydzielanie nadgodzin tym, którzy bardzo często korzystają ze zwolnień lekarskich, czy też urlopów szkoleniowych nie byłoby właściwe. Stąd dyrektor musi mieć dostęp do danych zawartych w prowadzonej przez wicedyrektora księgi zastępstw. Odpowiedni program komputerowy zapewni nie tylko dane liczbowe, ale ich statystyczną obróbkę. Oczywiście samo tworzenie arkusza organizacyjnego szkoły również odbywałoby się przy pomocy odpowiedniego oprogramowania, które daje większe możliwości niż tradycyjne zmaganie się z kartką papieru, ołówkiem i gumką.

Ponadto arkusz organizacyjny szkoły jest przecież podstawą planowania finansów szkoły, zawiera on niezbędne informacje o placówce z punktu widzenia organu prowadzącego i bez niego nie jest możliwe zatwierdzenie budżetu szkoły. Niewątpliwą zaletą programu komputerowego są także wydruki odpowiednich dokumentów. No i ostatnia wcale nie mniej ważna własność arkusza organizacyjnego — jest on punktem wyjścia do tworzenia planu lekcji, bez którego żadna szkoła nie funkcjonuje.

Nie można pominąć w układzie przedstawionym na grafie roli wicedyrektorów, jest ona ważna, gdyż to oni przygotowują szereg danych, które wykorzystuje dyrektor. Weźmy chociażby pod uwagę taką prozaiczną czynność jak przydzielanie zastępstw, musi być ona wykonywana skrupulatnie ze względu na to, że niesie ze sobą poważne konsekwencje finansowe. W przypadku zastosowania odpowiedniego oprogramowania nie tylko notujemy nieobecności nauczycieli, ale także możemy planować zastępstwa, naliczać nadgodziny i dokonywać ciekawych zestawień. Możliwe jest między innymi dokonywanie analizy efektywności prowadzonych zastępstw, czy też dokonywanie zestawień godzin nieobecności nauczycieli ze względu na ich przyczyny itp. Bez wysiłku otrzymujemy informacje o procentowym wskaźniku zajęć odbytych w poszczególnych klasach z podziałem na poszczególne przedmioty.

Poza tym wicedyrektorzy wraz z wychowawcami i pedagogiem szkolnym odgrywają znaczącą rolę w funkcjonowaniu szkoły ze względu na jej funkcję wychowawczą. Włączenie do systemu obiegu informacji właśnie pedagoga szkolnego i wychowawców oraz użycie programu Statystyka Semestralna i stworzenie prostych baz danych pozwala na wychwytywanie uczniów zagrożonych niepromowaniem do następnej klasy, profilaktykę wśród uczniów zagrożonych wagarami, namierzanie grup nieformalnych wśród uczniów poprzez korelacje nieobecności. Ponadto wykorzystanie programu Statystyka Semestralna pozwala na diagnozowanie osiągnięć ucznia, przecież dla wychowawcy jest to kopalnia wiedzy o jego klasie, za pomocą tego programu widzimy wyniki nauczania w danej klasie w wielu płaszczyznach — a także w ciągu kilku lat, możemy dokonywać porównań, zestawień, analizować oceny otrzymane np. z matematyki i podstaw elektrotechniki — zazwyczaj zachodzi między nimi korelacja. Dla dyrektora szkoły dane wprowadzone przez wychowawców mają ogromne znaczenie, można za pomocą tego programu zaobserwować pewne prawidłowości, których przy stosowaniu tradycyjnych metod nie byłibyśmy w stanie zauważyć. Mam tu na myśli chociażby badanie przyczyn drugoroczności, czy też zależności między uzyskiwanymi ocenami a wyborem przedmiotów na maturze. Ten program zastosowałabym także z innych względów, pozwala on na przechowywanie ocen okresowych w komputerowych arkuszach ocen, a ponadto umożliwia wydrukowanie dla rodziców świadectw okresowych. Odciążałoby to nieco nauczycieli, a ponadto byłoby to wykonane w sposób profesjonalny.

Oczywiście nie można przedstawić wszystkich możliwości takiego systemu, ale o jednym nie można zapomnieć. A mianowicie kwestii planowania budżetu szkoły, a będzie to szczególnie ważne w momencie, kiedy zwiększy się samodzielność finansowa szkoły. Wtedy to komputer okaże się niezbędnym narzędziem w pracy dyrektora, które w krótkim czasie dostarczy informacji o wydatkach i wpływach szkoły za miniony rok, z drugiej strony program obsługi księgowości pozwoli na planowanie wydatków na rok przyszły, we współpracy z danymi pochodzącymi z arkusza organizacyjnego, czy też z inwentarza szkolnego.

Szkola to nie tylko nauczyciele, księgowość oraz budżet, ale także uczniowie o których zbieramy mnóstwo danych. Gromadzenie informacji rozpoczynałoby się od momentu przyjmowaniu nowych uczniów do szkoły. Przeprowadzenia egzaminów wstępnych i sporządzanie list nowo przyjętych uczniów polega przede wszystkim na przeliczaniu zdobytych przez uczniów punktów — zajmuje to dużo czasu, warto to zautomatyzować. A przecież funkcje bazy danych pozwalają na sortowanie, a stąd bardzo szybko i bez wysiłku można wyodrębnić listę uczniów klas pierwszych. Poza tym w bazie danych uczniów można przechowywać szereg informacji o nich, automatycznie dokonywać zestawień np. list uczniów do WKU, dostęp do tych informacji miałiby także: dyrektor, wicedyrektorzy, wychowawcy i pedagog szkolny. Taki system zapewni szeroką informację o uczniu, którą należy często przedstawić rodzicom lub opiekunom, pozwoli śledzić karierę szkolną ucznia, pomoże przy wyborze kierunku studiów. Oczywiście wszystkich możliwości nie jestem w stanie teraz wymienić.

Wszystkie moduły mają dostęp do takich programów jak edytor tekstów, arkusz kalkulacyjny, baza danych i informator prawny. Ten ostatni ma duże znaczenie ze względu na to, że wśród aktów normatywnych panuje duże rozproszenie, są liczne nowelizacje, a teksty ujednolicone ukazują się ze znacznym opóźnieniem. Ponadto informator prawny w postaci hipertekstu pozwala na łatwe przechodzenie między aktami prawnymi, które wzajemnie odwołują się do siebie. Oprócz tego szeroka dostępność do informacji prawnych kształtować będą kulturę prawną.

Podsumowując, wprowadzenie systemów informatycznych na pewno pociąga za sobą konieczność wprowadzenia zmian. Jest to cena, którą płacimy za późniejsze korzyści, takie jak możliwość szybkiego dostępu do danych, wielokrotne korzystanie z raz wprowadzonych informacji, jednoczesna aktualizacja, zmniejszenie zużycia papieru. Nie można prezentować zachowawczej postawy — jest ona szkodliwa, gdyż jeżeli nie dokonamy zmian dzisiaj to jutro może być za późno.

The Application of Information Technology to the Process of School Management (Summary)

The contemporary school provides new possibilities, techniques and organization systems. One of such systems is a computer assisted management which helps headteachers in their work. The introduction of information technology should begin with standardizing the information that functions in a given school. The author presents the diagram of computer network which is to provide a proper information flow, and the programs used in such a system. She also enumerates the advantages of a computer assisted school management.